

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра управління земельними ресурсами

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

“ ” 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан факультету

Начальник НМВ

Мась А.Ю.

Перович Л.М.

Перович Л.М.

Лазарева О.В.

Белінська С.М.

Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Управління земельними ресурсами	
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»	
Спеціальність	193 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій» першого рівня вищої освіти.	
Рівень вищої освіти	Бакалавр з геодезії та землеустрою	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	V	
Навчальний рік	5	
Номер семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	7	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредитів / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	- лекції – 30 год. - семінарські заняття - 15 год. - години самостійної роботи – 45 год.	
Відсоток аудиторного навантаження	33 %	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю		
Форма підсумкового контролю	Іспит	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: оволодіння студентами теоретичних та практичних знань з основ управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки.

Завдання:

- вивчення студентами методологічних питань ефективності управління земельними ресурсами;
- вивчення історичних і соціально-економічних умов зародження управління земельними ресурсами;
- встановлення поняття, принципів, завдання, функцій та сутності управління земельними ресурсами на різних ієрархічних рівнях;
- визначення місця і ролі управління земельними ресурсами в організації використання земель і регулюванні земельних відносин;

- вивчення методів та методичних основ управління земельними ресурсами;
- встановлення правових, економічних, організаційно - адміністративних та землевпорядних механізмів управління земельними ресурсами;
- вивчення особливостей управління земельними ресурсами різного цільового призначення та різних форм власності;
- набуття навиків проектування та моделювання організаційних систем управління земельними ресурсами.

Дисципліна «Основи управління земельними ресурсами» відноситься до дисциплін циклу професійної підготовки.

Передумови вивчення дисципліни: попереднє засвоєння історії земельних ресурсів, земельного кадастру, землеустрою та організації території, землевпорядного проектування, моніторингу земель, економіки землекористування.

Очікувані результати навчання: знати питання, що стосуються системи управління земельними ресурсами, правильно застосовувати на практиці навички управління землевпорядної інформацією, застосовувати набуті знання для розв'язання практичних завдань.

В результаті вивчення дисципліни студент
має знати:

- загальну теорію управління земельними ресурсами;
- методи управління земельними ресурсами;
- законодавчі акти та нормативні документи у сфері управління земельними ресурсами;
- механізми управління земельними ресурсами;
- роль менеджменту у системі управління земельними ресурсами;
- особливості управління земельними ресурсами різного цільового призначення;
- особливості управління земельними ресурсами різних форм власності;
- організаційні структури управління земельними ресурсами;
- роль землеустрою як функції управління земельними ресурсами;
- роль інформаційного забезпечення системи управління земельними ресурсами.

має вміти:

- приймати ефективні управлінські рішення щодо використання земель всіх категорій за цільовим призначенням;
- формулювати завдання, функції та принципи управління земельними ресурсами;
- використовувати законодавчі акти і нормативно-правові документи в рамках управління земельними ресурсами і регулювання земельних відносин;
- володіти науковими методами управління землевпорядним підприємством, ставлячи в центр уваги людину;

- використати набуті знання з управління земельними ресурсами при проектуванні і моделюванні організаційних систем управління земельними ресурсами, в курсовому і дипломному проектуванні.

Програмні компетенції
(Управління земельними ресурсами – ОПП8, БАК)
ЗК9, ФК3, ФК4, ФК7, ФК9, ФК10, ФК12, ПРН2, ПРР8, ПРН10)

- загальні компетентності:

- 1) прагнення до збереження природного середовища та забезпечення сталого розвитку суспільства;

- фахові компетентності:

- 1) здатність до застосування знань з геодезії, землеустрою, земельного права на практиці для виконання професійних обов'язків;
- 2) здатність показувати знання і розуміння основних теорій, методів, принципів, технологій і методик в галузі геодезії та землеустрою;
- 3) здатність розробляти проекти і програми, організовувати та планувати польові роботи, готувати технічні звіти та оформлювати результати польових, камеральних та дистанційних досліджень в геодезії та землеустрої;
- 4) уміння прогнозувати, планувати використання земельних ресурсів;
- 5) організовувати виконання комплексу підготовчих робіт з розробки проектів землеустрою;
- 6) володіння знаннями теоретико-методичного формату функціонування суб'єктів господарювання на землі.

- програмні результати навчання:

- 1) знати теоретичні основи геодезії, вищої та інженерної геодезії, топографічного і тематичного картографування, складання та оновлення карт, дистанційного зондування Землі та фотограмметрії, землеустрою, оцінювання нерухомості і земельного кадастру;
- 2) розробляти проекти землеустрою, землевпорядної і кадастрової документації та документації з оцінки земель, складати карти і готувати кадастрові дані із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем і цифрової фотограмметрії.;
- 3) володіти методами землевпорядного проектування, територіального і господарського землеустрою, планування використання та охорони земель з врахуванням впливу низки умов соціально-економічного, екологічного, ландшафтнього, природо-охоронного та інших чинників.

3. Програма навчальної дисципліни
Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Загальний обсяг
1	Наукові аспекти використання земельних ресурсів	2	1	3	6
2	Науково-організаційні засади формування системи управління земельними ресурсами	2	1	3	6
3	Історія розвитку системи управління земельними ресурсами	2	1	3	6
4	Правові аспекти управління земельними ресурсами	2	1	3	6
5	Організаційні аспекти управління земельними ресурсами	2	1	3	6
6	Інформаційне забезпечення системи управління земельними ресурсами	2	1	3	6
7	Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки	2	1	3	6
8	Управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	2	1	3	6
9	Управління землями оздоровчого та рекреаційного призначення	2	1	3	6
10	Управління землями історико-культурного призначення	2	1	3	6
11	Управління землями з особливим режимом використання	2	1	3	6
12	Землеустрій як функція управління земельними ресурсами	2	1	3	6
13	Ринок землі в системі управління земельними ресурсами	2	1	3	6
14	Управління охороною земельних ресурсів	2	1	3	6
15	Оптимізація управління земельними ресурсами	2	1	3	6
	Всього за курсом	30	15	45	90

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1 Наукові аспекти використання земельних ресурсів 1) Земля як цілісний об'єкт управління. Склад і структура земель . 2) Використання земельних ресурсів. 3) Основні принципи раціонального використання і охорони земель в умовах ринку. 4) Екологічний стан земель. 5) Рентний характер використання землі.
2	Тема 2 Науково-організаційні засади формування системи управління земельними ресурсами 1) Поняття управління земельними ресурсами. 2) Предмет науки і методи дослідження. 3) Еволюція розвитку управлінської школи. 4) Вітчизняний розвиток теорії і практики управління земельними ресурсами. 5) Роль управління земельними ресурсами. 6) Методи, принципи та функції управління земельними ресурсами.
3	Тема 3 Історія розвитку системи управління земельними ресурсами 1) Управління земельними ресурсами в дохристиянський та ранній християнський період. 2) Земельні відносин та управління земельними ресурсами часів Київської Русі. 3) Особливості управління земельними ресурсами в XIX-XX столітті. 4) Управління земельними ресурсами в умовах сьогодення.
4	Тема 4. Правові аспекти управління земельними ресурсами 1) Конституційні основи управління земельними ресурсами. 2) Земельний Кодекс – правова основа управління використання земельних ресурсів. 3) Нормативно-правові акти в галузі управління земельними ресурсами.
5	Тема 5. Організаційні аспекти управління земельними ресурсами 1) Розмежування компетенції вищих органів у галузі управління земельними ресурсами. 2) Компетенція вищих органів виконавчої влади в галузі управління використанням і охороною земель. 3) Компетенція органів державного управління на місцевому (регіональному) рівні. 4) Підготовка кадрів для державних земельних органів.
6	Тема 6. Інформаційне забезпечення системи управління земельними ресурсами 1) Земельно-кадастрова інформація. 2) Земельно-реєстраційна система. Принципи державної реєстрації земельних ділянок. 3) Грошова оцінка земель як механізм управління. 4) Експертна оцінка земельних ділянок. 5) Планово-картографічне забезпечення. Розвиток інформаційно-інтелектуальних технологій в системі управління земельними ресурсами.
7	Тема 7. Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки 1) Трансформація прав власності на землю. Управління процесом набуття і реалізації права на землю. 2) Особливості управління землями сільськогосподарського призначення, запасу, резервного фонду, меліорованими землями, земельними ресурсами населених пунктів. 3) Земельна ділянка як об'єкт управління. 4) Зміст та завдання кадастрового землевпорядкування. 5) Земельно-господарський устрій як механізм управління земельними ресурсами.

	6) Розмежування земель державної і комунальної власності. 7) Встановлення прибудинкових територій.
8	Тема 8. Управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення 1) Концепція розвитку природно-заповідних територій в Україні. 2) Сутність і зміст земель природно-заповідного фонду. 3) Органи управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. 4) Режим використання земель природно-заповідного фонду. 5) Розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності як функції управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
9	Тема 9. Управління землями оздоровчого та рекреаційного призначення 1) Режим використання земель оздоровчого призначення. 2) Відшкодування збитків, зумовлених обмеженим режимом використання земель оздоровчого призначення. 3) Особливості управління використанням і охороною земель рекреаційного призначення.
10	Тема 10. Управління землями історико-культурного призначення 1) Органи управління землями історико-культурного призначення. 2) Організація зон охорони та пам'яток як механізм управління землями історико-культурного призначення. 3) Управління процесом реалізації права власності і користування на землі історико-культурного призначення. 4) Державна реєстрація земельних ділянок історико-культурного призначення. 5) Фінансування охорони земель історико-культурного призначення.
11	Тема 11. Управління землями з особливим режимом використання 1) Управління землями в смугах прикордонного режиму. 2) Управління землями з несприятливими погодними умовами.
12	Тема 12. Землеустрій як функція управління земельними ресурсами 1) Значення землеустрою в системі управління. 2) Зміст землеустрою. 3) Принципи землеустрою.
13	Тема 14. Ринок землі в системі управління земельними ресурсами 1) Формування ринку землі. 2) Роль ринкової інфраструктури в системі управління земельними ресурсами. 3) Іпотека (застава). Земельні (іпотечні) банки. Земельні аукціони. 4) Кадастрово-реєстраційні центри. Товарні біржі, брокерські, посередницькі та інші фірми. 5) Науково-технічна та рекламна інформація.
14	Тема 15. Управління охороною земельних ресурсів 1) Екологічні аспекти управління. 2) Концептуальні засади ресурсоощадного землекористування. 3) Нова парадигма збереження родючості ґрунту. 4) Вдосконалення екологічної інфраструктури. Роль технічного паспорта земельних ділянок агроформувань. 5) Комплексність підходу до управління охороною та використанням земельних ресурсів.
15	Тема 16. Оптимізація управління земельними ресурсами 1) Наукові підходи до оптимізації землекористування. 2) Процес оптимізації управління землекористуванням. 3) Економіко-математичні моделі визначення оптимальної структури і розподілу посівних площ із урахуванням балансу гумусу. 4) Економіко-математичні моделі визначення оптимальної структури і розподілу

посівних площ із урахуванням типів ґрунтів.

4.2. План практичних (семінарських) занять

№	Тема заняття / план
1	Тема 1 Наукові аспекти використання земельних ресурсів (1 год) 1) Поясніть, чому землю у сільському господарстві вважають головним засобом виробництва? 2) За якої умови земля в сільському господарстві виступає як засіб виробництва? 3) Назвіть категорії земель за цільовим призначенням. 4) Розкрийте головні причини деградаційних процесів у землекористуванні. 5) Вкажіть на основні відмінності в системі управління земельними ресурсами в Україні і країнах Західної Європи. 6) Дайте оцінку використання земель у містах. 7) Розкрийте природу утворення диференціальної ренти у сільськогосподарському виробництві. 8) Як впливає розмір землекористування на показники ризикованості господарської діяльності суб'єктів господарювання на землі?
2	Тема 2 Науково-організаційні засади формування системи управління земельними ресурсами (1 год) 1) За якої умови може здійснюватись процес управління? 2) В чому полягає відмінність понять «управління земельними ресурсами» і «земельний менеджмент»? 3) Дайте визначення предмету управління земельними ресурсами. 4) Оцініть внесок наукових шкіл у створення науки управління. 5) Розкрийте особливості вітчизняного розвитку теорії і практики управління земельними ресурсами. 6) Назвіть методи управління і дайте їм оцінку. 7) Перерахуйте наукові принципи управління земельними ресурсами. 8) Розкрийте зміст і функції управління земельними ресурсами, зупиніться на їх аналізі.
3	Тема 3 Історія розвитку системи управління земельними ресурсами (1 год) 1) Вкажіть особливості розвитку процесу управління земельними ресурсами в дохристиянський період. 2) Вкажіть особливості розвитку процесу управління земельними ресурсами в ранній християнський період. 3) Вкажіть особливості процесу розвитку управління земельними ресурсами за часів Київської Русі. 4) Вкажіть особливості управління земельними ресурсами в період Литовської доби. 5) Польський період управління земельними ресурсами. 6) Розкрийте особливості московського дореформеного періоду управління земельними ресурсами. 7) Розкрийте особливості управління земельними ресурсами в Україні в період Столипінської реформи. 8) Розкрийте особливості управління земельними ресурсами в Галичині. 9) Розкрийте особливості управління земельними ресурсами в до- і після воєнний періоди. 10) Вкажіть на особливості управління земельними ресурсами сьогодення.
4	Тема 4. Правові аспекти управління земельними ресурсами (1 год) 1) Розкрийте суть Декрету Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 року «Про приватизацію земельних ділянок». 2) Коротко розкрийте зміст Указу Президента України від 10 листопада 1996 року «Про

	<p>невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва».</p> <p>3) Дайте оцінку Указу Президента України «Про порядок паювання земель, наданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам та організаціям» від 8 серпня 1995 року.</p> <p>4) Проаналізуйте і дайте оцінку Указу Президента України «Про заходи щодо прискореного реформування аграрного сектора економіки» від 3 грудня 1999 року.</p> <p>5) Яким законодавчим актом започатковано приватизацію об'єктів незавершеного будівництва іноземними громадянами та особами без громадянства?</p> <p>6) Розкрийте мету і завдання Закону України «Про оренду земель».</p>
5	<p>Тема 5. Організаційні аспекти управління земельними ресурсами (1 год)</p> <p>1) В чому полягає зміст повноважень Президента України в галузі земельних відносин?</p> <p>2) Розкрийте повноваження Верховної Ради України в галузі земельних відносин.</p> <p>3) Хто є вищим органом державного управління в галузі використання і охорони земель, його компетенції?</p> <p>4) Кому належать повноваження центрального органу з питань використання землі? Розкрийте коротко зміст таких повноважень.</p> <p>5) Вкажіть на спеціально уповноважені органи з питань використання землі.</p> <p>6) В чому полягають повноваження вищих судових органів України в галузі земельних відносин?</p> <p>7) Який орган здійснює контроль за дотриманням земельного законодавства України?</p>
6	<p>Тема 6. Інформаційне забезпечення системи управління земельними ресурсами(1 год)</p> <p>1) Чим зумовлена необхідність ведення реєстрації земельних ділянок і прав власності на них?</p> <p>2) На кого покладено здійснення реєстрації земельних ділянок і прав на них?</p> <p>3) Дайте пояснення, що таке «державний реєстр земель», «поземельна книга», «реєстраційна картка земельної ділянки» та їх практичне застосування.</p> <p>4) Окресліть процедуру присвоєння кадастрових номерів земельним ділянкам.</p> <p>5) Що таке кадастровий номер, кадастровий квартал, кадастрова зона, кадастрова облікова одиниця?</p> <p>6) Розкрийте принципи державної реєстрації земельних ділянок.</p> <p>7) Що таке грошова оцінка земель, розкрийте її роль у сфері управління земельними ресурсами.</p> <p>8) Обґрунтуйте значення експертної грошової оцінки земельних ділянок, вкажіть на її відмінність від грошової оцінки землі.</p> <p>9) Розкрийте роль і значення планово-картографічного матеріалу в системі управління земельними ресурсами.</p>
7	<p>Тема 7. Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки (1 год)</p> <p>1) В чому полягає право власності на землю?</p> <p>2) Що таке спільна сумісна і суцільна часткова власність, їх відмінність?</p> <p>3) За яких умов може виникати право на безоплатне отримання земельних ділянок у власність?</p> <p>4) Для яких цілей можуть передаватись землі сільськогосподарського призначення у власність та користування?</p> <p>5) В чому полягає зміст обмеження прав власників і землекористувачів?</p> <p>6) Що таке «землі запасу», як вони визначаються? Яке їх призначення?</p> <p>7) Розкрийте особливості управління землями резервного фонду.</p> <p>8) В чому полягають особливості управління меліорованими землями?</p> <p>9) Обґрунтуйте необхідність використання радіонуклідно забруднених земель та особливості їх використання.</p> <p>10) Розкрийте особливості управління землями в населених пунктах.</p> <p>11) В чому полягає зміст та завдання кадастрового землеустрою?</p>

8	<p>Тема 8. Управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення(1 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Назвіть спеціально уповноважений орган управління землями оздоровчого призначення. 2) Розкрийте особливості встановлення меж округів санітарної охорони курортів і визначення режиму їх використання. 3) Дайте оцінку встановлення захисних зон з метою охорони курортів. 4) Як Ви розумієте суть відшкодування збитків, зумовлених обмеженим режимом землекористування в округах санітарної охорони курортів? 5) Розкрийте особливості управління використанням і охороною земель рекреаційного призначення.
9	<p>Тема 9. Управління землями оздоровчого та рекреаційного призначення(1 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Розкрийте механізм режиму використання земель оздоровчого призначення. 2) Як здійснюється відшкодування збитків, зумовлених обмеженим режимом використання земель оздоровчого призначення. 3) Які особливості управління використанням і охороною земель рекреаційного призначення?
10	<p>Тема 10. Управління землями історико-культурного призначення(1 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Хто здійснює державне управління землями історико-культурного призначення? Розкрийте компетенцію органів управління. 2) Назвіть зони охорони пам'яток. 3) Розкрийте особливості передачі земель історико-культурного призначення у власність. 4) Хто має право привілейованої купівлі пам'ятки національного значення? 5) Чи можна вилучити у власника пам'ятку, якщо він до неї ставиться безгосподарно або з мотивів суспільної необхідності? 6) Обґрунтуйте необхідність занесення до реєстру п'яток України. 7) Розкрийте джерела фінансування охорони земель історико-культурного призначення.
11	<p>Тема 11. Управління землями з особливим режимом використання(1 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Розкрийте процедуру встановлення прикордонної смуги і можливість зміни її ширини. 2) Поясніть, що таке делімітація, демаркація. Вкажіть на їх відмінність. 3) З якою метою і ким встановлюється профілактична смуга? 4) Хто дає дозвіл на виконання землевпорядних і земельно-кадастрових робіт у межах прикордонної смуги? 5) Хто дає дозвіл на використання землевпорядних і земельно-кадастрових робіт у межах прикордонної смуги? 6) Чи можна виконувати сільськогосподарські роботи, влаштовувати місця для відпочинку, купання, рибальства у прикордонній смузі? 7) Розкрийте особливості використання земель під забудову.
12	<p>Тема 12. Землеустрій як функція управління земельними ресурсами(1 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Що таке землеустрій? Його роль в системі управління землекористуванням. 2) Що таке землекористування? 3) Які особливості системи управління землекористуванням? 4) Які заходи потрібно реалізовувати, щоб землеустрій став надійним важелем держави в системі управління землекористуванням? 5) Розкрийте зміст землеустрою. 6) З якою метою здійснюється авторський нагляд за використанням проектів землеустрою? 7) Чим зумовлюється необхідність розробки робочих проектів землеустрою? Наведіть декілька прикладів Вашого бачення розробки таких проектів.
13	<p>Тема 14. Ринок землі в системі управління земельними ресурсами(1 год)</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1) Що таке ринок землі? 2) Як Ви розумієте суть «первинного» і «вторинного» ринку? 3) Що таке сегментація ринку, які Ви знаєте сегменти ринку? 4) Обґрунтуйте суть ринкової інфраструктури. 5) Що таке іпотека? Її роль в системі управління землекористуванням. 6) Розкрийте функції Земельного банку. 7) Окресліть процедуру проведення земельного аукціону. 8) Сформулюйте завдання центру Державного земельного кадастру та його регіональних центрів. 9) В чому полягає діяльність товарних бірж, брокерських та посередницьких фірм в системі управління землекористуванням?
14	<p>Тема 15. Управління охороною земельних ресурсів(1 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Розкрийте зміст контурно-меліоративної організації території. 2) Окресліть залежність вмісту гумусу в ґрунті між виходом супутньої продукції, поверхнево-коренових решок та урожайністю культур. 3) Розкрийте природу впливу мінеральних та органічних добрив на підвищення родючості ґрунтів. 4) Опишіть переваги та недоліки запровадження лісових насаджень та захисних лісосмуг на фоні гідротехнічних споруд. 5) Дайте визначення поняттю «оптимальна лісистість». 6) Яка роль і місце технічного паспорта земельних ділянок агроландшафтів?
15	<p>Тема 16. Оптимізація управління земельними ресурсами(1 год)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Розкрийте наукові підходи до оптимізації землекористування. 2) Що являє собою процес оптимізації управління землекористуванням. 3) Які обмеження і цільові орієнтири економіко-математичної моделі визначення оптимальної структури і розподілу посівних площ із урахуванням балансу гумусу. 4) Які обмеження і цільові орієнтири економіко-математичної моделі визначення оптимальної структури і розподілу посівних площ із урахуванням типів ґрунтів.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Питання для обговорення

1. Концептуальні засади регулювання земельних відносин.
2. Основне джерело правового регулювання земельних відносин.
3. Основні концептуальні особливості Земельного кодексу України.
4. Основні етапи проведення земельної реформи.
5. Першочергові завдання у сфері регулювання землекористування.
6. Завдання землеустрою щодо підвищення рівня управління земельними ресурсами.
7. Напрямки розвитку землеустрою в сучасних умовах.
8. Категорії земель України.
9. Цільове призначення земельної ділянки.
10. Землі сільськогосподарського призначення.
11. Землі житлової та громадської забудови.
12. Землі природно-заповідного фонду.

13. Землі оздоровчого призначення.
14. Землі рекреаційного призначення.
15. Землі історико-культурного призначення.
16. Землі лісогосподарського призначення.
17. Землі водного фонду.
18. Землі промисловості.
19. Землі транспорту.
20. Право власності на землю.
21. Землі державної власності.
22. Землі приватної власності.
23. Землі комунальної власності.
24. Право користування землею.
25. Поняття земельного сервітуту.
26. Поняття емфітевзису.
27. Поняття суперфіцію.
28. Набуття прав на земельну ділянку.
29. Перехід права на земельну ділянку.
30. Припинення права на землю.
31. Обмеження прав на земельну ділянку.
32. Обтяження прав на земельну ділянку.
33. Моніторинг земель.
34. Зміст та напрямки землеустрою.
35. Принципи сучасного землеустрою.
36. Підстави для проведення робіт із землеустрою.
37. Завдання землеустрою.
38. Повноваження Верховної Ради України у сфері землеустрою.
39. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою.
40. Повноваження обласних рад у сфері землеустрою.

Тема аналітичних робіт

1. Загальнодержавний рівень проведення землеустрою.
2. Регіональний рівень проведення землеустрою.
3. Місцевий рівень проведення землеустрою.
4. Документація із землеустрою.
5. Погодження документації із землеустрою.
6. Затвердження документації із землеустрою.
7. Технічне забезпечення землеустрою.
8. Технологічне забезпечення землеустрою.
9. «Надання консалтингових послуг з питань землеустрою».
10. Авторський нагляд за здійсненням проектної документації із землеустрою.

11. Система управління якістю робіт із землеустрою.
12. Поділ стандартів і нормативів у сфері землеустрою за функціональним призначенням.
13. Самоконтроль.
14. Поточний контроль.
15. Контроль «другою рукою».
16. Нормоконтроль.
17. Приймальний контроль.
18. Планування виробничого процесу у землекористуванні.
19. Підвищення кваліфікації персоналу у сфері землеустрою.
20. Підготовка кадрів у сфері землеустрою.
21. Договірна документація у сфері землеустрою.
22. Державна експертиза землевпорядної документації.
23. Атестація кадрів у сфері землеустрою.
24. Загальнодержавна програма використання та охорони земель.
25. Стадії розроблення та виконання державної цільової програми.
26. Концепція державної цільової програми.
27. Розділи Проекту державної цільової програми використання та охорони земель.
28. Розробка загальнодержавної програми використання та охорони земель.
29. Принципи державне прогнозування та розроблення регіональних програм використання та охорони земель.
30. Основні завдання державної цільової програми.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Забезпечення освітнього процесу здійснюється на основі положень, що викладені в освітньо-кваліфікаційній характеристика, освітньо-професійній програмі, навчальному плані.

4.5. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);

Комп'ютерний клас;

Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;

OS: Windows, Android, iOS;

Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge; Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint;

Skype, Zoom, Google Meet, ArcGis

Публічна кадастрова карта України:

https://map.land.gov.ua/?cc=3461340.1719504707,6177585.367221659&z=6.5&l=kadastr&bl=ortho10k_all
Дані Держгеокадастру: <https://land.gov.ua/derzhheokadastr-dodav-na-publichnu-kadastruvukartu-dani-pro-heonadra/>
Система електронного навчання Moodle 3.9.

5. Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю (ПМК)

Питання до ПМК

1. Розкрийте принципи державної реєстрації земельних ділянок.
2. В чому полягає зміст повноважень Президента України в галузі земельних відносин?
3. Вкажіть особливості процесу розвитку управління земельними ресурсами за часів Київської Русі.
4. За яких умов може виникати право на безоплатне отримання земельних ділянок у власність?
5. Яким законодавчим актом започатковано приватизацію об'єктів незавершеного будівництва іноземними громадянами та особами без громадянства?
6. Які існують спеціально уповноважені органи з питань використання землі?
7. Що таке «землі запасу», як вони визначаються? Яке їх призначення?
8. Проаналізуйте і дайте оцінку Указу Президента України «Про заходи щодо прискореного реформування аграрного сектора економіки» від 3 грудня 1999 року.
9. Поясніть, чому землю у сільському господарстві вважають головним засобом виробництва?
10. Розкрийте особливості управління землями в населених пунктах.
11. За якої умови земля в сільському господарстві виступає як засіб виробництва?
12. Розкрийте повноваження Верховної Ради України в галузі земельних відносин.
13. Назвіть категорії земель за цільовим призначенням.
14. Дайте оцінку використання земель у містах.
15. В чому полягає відмінність понять «управління земельними ресурсами» і «земельний менеджмент»?
16. Для яких цілей можуть передаватись землі сільськогосподарського призначення у власність та користування?
17. Розкрийте головні причини деградаційних процесів у землекористуванні.
18. Вкажіть на основні відмінності в системі управління земельними ресурсами в Україні і країнах Західної Європи.
19. Розкрийте природу утворення диференціальної ренти у сільськогосподарському виробництві.

20. За якої умови може здійснюватись процес управління?
21. Коротко розкрийте зміст Указу Президента України від 10 листопада 1996 року «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва».
22. Перерахуйте наукові принципи управління земельними ресурсами.
23. Дайте оцінку Указу Президента України «Про порядок паювання земель, наданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам та організаціям» від 8 серпня 1995 року.
24. Що таке спільна сумісна і суцільна часткова власність, їх відмінність?
25. Вкажіть особливості розвитку процесу управління земельними ресурсами в ранній християнський період.
26. Дайте визначення предмету управління земельними ресурсами.
27. В чому полягає право власності на землю?
28. Вкажіть особливості розвитку процесу управління земельними ресурсами в дохристиянський період.
29. Оцініть внесок наукових шкіл у створення науки управління.
30. Обґрунтуйте необхідність використання радіонуклідно забруднених земель та особливості їх використання.
31. Вкажіть особливості управління земельними ресурсами в період Литовської доби.
32. Назвіть методи управління земельними ресурсами і дайте їм оцінку.
33. На кого покладено здійснення реєстрації земельних ділянок і прав на них?
34. Розкрийте особливості управління земельними ресурсами в Україні в період Столипінської реформи.
35. Окресліть процедуру присвоєння кадастрових номерів земельним ділянкам.
36. Кому належать повноваження центрального органу з питань використання землі? Розкрийте коротко зміст таких повноважень.
37. Дайте пояснення, що таке «державний реєстр земель», «поземельна книга», «реєстраційна картка земельної ділянки» та їх практичне застосування.
38. Розкрийте суть Декрету Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 року «Про приватизацію земельних ділянок».
39. Польський період управління земельними ресурсами.
40. Чим зумовлена необхідність ведення реєстрації земельних ділянок і прав власності на них?
41. Розкрийте особливості московського дореформеного періоду управління земельними ресурсами.
42. Що таке грошова оцінка земель, розкрийте її роль у сфері управління земельними ресурсами.
43. Що таке кадастровий номер та кадастровий квартал?

44. Хто є вищим органом державного управління в галузі використання і охорони земель, розкрийте його компетенції.
45. Вкажіть на особливості управління земельними ресурсами сьогодення.

Питання до іспиту

1. Земельні ресурси як об'єкт управління.
2. Земля як головний засіб виробництва у сільському господарстві.
3. Основні принципи організації раціонального використання та охорони земель в умовах ринку.
4. Екологічний стан земель.
5. Рентний характер використання землі.
6. Поняття управління земельними ресурсами.
7. Предмет науки «Основи управління земельними ресурсами».
8. Методи науки «Основи управління земельними ресурсами».
9. Еволюція розвитку управлінської школи.
10. Вітчизняний розвиток теорії і практики управління земельними ресурсами.
11. Роль управління земельними ресурсами.
12. Методи дослідження дисципліни.
13. Наукові принципи управління земельними ресурсами.
14. Функції управління, їх характеристика.
15. Розвиток земельного менеджменту в системі управління земельними ресурсами.
16. Стратегія і тактика менеджменту.
17. Стиль керівництва.
18. Управління земельними ресурсами в дохристиянський період.
19. Управління земельними ресурсами в ранній християнський період.
20. Земельні відносини та управління земельними ресурсами часів Київської Русі.
21. Формування адміністративно-територіального утворення Київської Русі як об'єкта управління.
22. Управління земельними ресурсами в період Литовської доби.
23. Польський період управління земельними ресурсами.
24. Управління земельними ресурсами в період Столипінської реформи.
25. Розвиток системи управління земельними ресурсами в довоєнний і післявоєнний роки.
26. Особливості управління земельними ресурсами часів сьогодення.
27. Конституційні основи управління земельними ресурсами.
28. Земельний кодекс – правова основа управління використання земельних ресурсів.
29. Нормативно-правові акти в галузі управління земельними ресурсами.
30. Розмежування компетенції вищих органів у галузі управління земельними ресурсами.
31. Компетенція вищих органів виконавчої влади в галузі управління використанням і охороною земель.
32. Компетенція органів державного управління на місцевому (регіональному) рівні.
33. Підготовка кадрів для державних землепорядних органів.

34. Земельно-кадастрова інформація.
35. Земельно-реєстраційна система.
36. Принципи державної реєстрації земельних ділянок.
37. Грошова оцінка земель як механізм управління.
38. Експертна оцінка земельних ділянок.
39. Планово-картографічне забезпечення.
40. Розвиток інформаційно-інтелектуальних технологій в системі управління земельними ресурсами.
41. Трансформація прав власності на землю.
42. Управління процесом набуття і реалізації права на землю.
43. Особливості управління землями сільськогосподарського призначення.
44. Управління землями запасу.
45. Управління меліорованими землями.
46. Управління земельними ресурсами населених пунктів.
47. Земельна ділянка як об'єкт управління.
48. Зміст та завдання кадастрового землевпорядкування.
49. Встановлення меж земельних ділянок на забудованих територіях.
50. Земельно-господарський устрій як механізм управління земельними ресурсами.
51. Розмежування земель державної і комунальної власності.
52. Концепція розвитку природно-заповідних територій в Україні.
53. Сутність і зміст природно-заповідного фонду.
54. Органи управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
55. Режим використання земель природно-заповідного фонду.
56. Розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності як функції управління землями природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
57. Режим використання земель оздоровчого призначення.
58. Відшкодування збитків, зумовлених обмеженим режимом використання земель оздоровчого призначення.
59. Особливості управління використанням і охороною земель рекреаційного призначення.
60. Органи управління землями історико-культурного призначення.
61. Організація зон охорони пам'яток як механізм управління землями історико-культурного призначення.
62. Управління процесом реалізація права власності і користування на землі історико-культурного призначення.
63. Державна реєстрація земельних ділянок історико-культурного призначення.
64. Управління землями в смугах прикордонного режиму.
65. Управління землями з несприятливими погодними умовами.
66. Значення землевпорядкування в системі управління.
67. Зміст землевпорядкування.
68. Принципи землевпорядкування.
69. Організація державного контролю за використанням земель.
70. Мета і завдання моніторингу земель.
71. Зміст моніторингу земель.
72. Формування ринку землі.

73. Роль ринкової інфраструктури в системі управління земельними ресурсами.
74. Іпотека (застава).
75. Земельні іпотечні банки.
76. Земельні аукціони.
77. Кадастрово-реєстраційні центри.
78. Науково-технічна та рекламна інформація в системі управління земельними ресурсами.
79. Укологічні аспекти управління.
80. Концептуальні засади ресурсоощадливого землекористування.
81. Нова парадигма збереження родючості ґрунту.
82. Вдосконалення екологічної інфраструктури.
83. Роль технічного паспорту земельних ділянок агроформувань.
84. Комплексність підходу до управління охороною та використанням земельних ресурсів.
85. Оптимізація управління земельними ресурсами.
86. Наукові підходи до оптимізації землекористування.
87. Оптимізація управління землекористуванням.
88. Обмеження і цільові орієнтири економіко-математичної моделі визначення оптимальної структури і розподілу посівних площ із урахуванням балансу гумусу.
89. Обмеження і цільові орієнтири економіко-математичної моделі визначення оптимальної структури і розподілу посівних площ із урахуванням типів ґрунтів.
90. Модель оптимізації землекористування регіону.

Типові задачі для розв'язування

1. Прийміть управлінське рішення щодо права власності на землю земельних ділянок для будівництва та обслуговування житлового будинку і господарських будівель.
2. Яку роль виконує оренда землі в системі управління земельними ресурсами і чи можуть земельні ділянки передаватись в оренду іноземним громадянам та особам без громадянства?
3. За яких умов орендар має право передати в суборенду земельні ділянки сільськогосподарського призначення.
4. Роль зони санітарної охорони в системі управління земельними ресурсами.
5. Які управлінські дії повинні бути виконані щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності громадянам та юридичним особам?

«0» варіант іспитового білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
(повне найменування вищого навчального закладу)

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»

Семестр 8

Навчальна дисципліна Основи управління земельними ресурсами

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ № «0»

1. Науково-технічна та рекламна інформація в системі управління земельними ресурсами. (10 балів)
2. Модель оптимізації землекористування регіону. (10 балів)
3. Органи управління землями історико-культурного призначення. (10 балів)

Практичне завдання (10 балів):

Обґрунтуйте управлінське рішення щодо використання земель сільськогосподарського призначення.

Затверджено на засіданні
кафедри, циклової комісії _____
Протокол № _____ від „____” _____ 20____ року

Завідувач кафедри, голова циклової комісії _____
(підпис)
Екзаменатор _____
(підпис)

Л. М. Перович
(прізвище та ініціали)
А.Ю. Мась
(прізвище та ініціали)

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Стаття	15
2	Презентація	10
	Відповіді на заняттях	5×4=20
3	Тези доповіді	5
4	Безпосередня участь конференції	10
5	Вміння розв'язувати типові завдання	20
6	Тестування	5
7	Аналіз запропонованих аналітичних ситуацій	15
	Всього	100

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Стаття	15
2	Презентація	5
3	Тези доповіді	5
4	Безпосередня участь конференції	10
5	Вміння розв'язувати типові завдання	10
6	Тестування	5
7	Аналіз запропонованих аналітичних ситуацій	10
8	Іспит	40
	Всього	100

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

ІХ семестр

Поточний контроль	Самостійна робота		Розв'язування	Тестування	Питання для обговорення	Підсумковий контроль (залік)	Сума
	Тези	Презентація					
Індивідуальна робота в аудиторії							

Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15							
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	5	5	5	5	40	100

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні:

1. Управління земельними ресурсами: конспект лекцій / Укл.: П.Ф. Козьмук, Р.М.Романко. - Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2014 - 88 с.
2. Домбровська О.А., Корецький А.В. Уаправління земельними ресурсами // Навчальний посібник. - ФЛП Панов А.Н.. – 2018. – 368 с.
3. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій (для магістрів спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій) / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб; Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 85 с.
4. Підручник Третяк А.М., Прядка Т.М., Гетманьчик І.П. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні. [текст] підручник / Третяк А.М., Т. М. Прядка, І. П. Гетманьчик.– Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 420 с.
5. Довідник із землеустрою / за ред. Л.Я. Новаковського. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Аграр. наука, 2015. – 492 с.

7.2. Додаткові:

1. Горлачук В.В. Управління земельними ресурсами: Практикум для студентів спеціальності 193 Геодезія та землеустрій / В.В. Горлачук, О.В. Лазарева. - Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 88 с.
2. Горлачук В.В. Землеустрій та організація території: Практикум для студентів спеціальності 193 Геодезія та землеустрій, галузь знань 19 «Архітектура та будівництво» / В.В. Горлачук, О.В. Лазарева. - Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 56 с.
3. Гадзало Я. М. Земельна реформа: проблеми і перспективи розвитку аграрної економіки / Я. М. Гадзало, Ю. Я. Лузан // Економіка АПК. –2017. – № 1. – С. 5-14.

4. Земельний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2016р.: (Офіц. текст). – К.: - Паливода А.В., 2016. – 152 с.
5. Кульбака О.М. Обґрунтування механізмів управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки / А. Я. Сохнич, М. С. Богіра, М. В. Смолярчук, О.М. Кульбака, В. М. Кульбака [монографія], 2016 р.-181 с.
6. Лазарєва О. В. Теоретико-методологічні засади стратегії розвитку сільськогосподарського землекористування в регіоні : теорія, методологія, практика : монографія / О. В. Лазарєва. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 304 с.
7. Економіка управління земельними ресурсами на основі землевпорядного та кадастрового механізмів: кол. моногр. / за ред. д-ра екон. наук, професора І.В.Кошкарди / Харк. нац. аграр. ун-т. - Х.: Смугаста тип., 2016. - 258 с.